

2015-10-13

Österåkers Kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningens
plan- och exploateringsenhet
184 86 Åkersberga

Yttrande över förslag till detaljplan för BODA GÅRD 2 (KS 2012/0027-2014)

Detaljplanens syfte

Syftet med detaljplanen för Boda Gård 2, liksom med detaljplanerna för hela Svinningeområdet, är att möjliggöra omvandling från fritidsboende till permanentboende. Detaljplanen gränsar till Karsvreta träsk, ett ur natursynpunkt känsligt område (ESKO), som avsatts som naturreservat och som med omgivande mark till stor del är oexploaterat.

Från naturskyddssynpunkt är det allmänt sett fördelaktigt med väl utformade detaljplaner. Sådana planer kan säkerställa ett visst skydd och ett visst bevarande av skyddsvärd natur. I princip välkomnar vi alltså en planering av området.

Brist på miljöbedömning

En avgörande brist i sammanhanget är emellertid att det inte redovisas någon bedömning av hur miljön inom skyddsvärda områden inom Svinninge (främst Karsvreta och Boda träsk) påverkas av planläggningen. Det gäller den aktuella detaljplanen såväl som andra som berör området. Den Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för hela Svinninge som gjordes år 2005, innan kommunen beslöt att inrätta reservatet, är ytterst summarisk och helt otillräcklig för ändamålet. Inrättandet av reservatet innebär nya förutsättningar som måste beaktas vid planeringen. Den aktuella detaljplanen innebär att bebyggelsen skulle hamna inom både områden med höga naturvärden och nyckelbiotoper. Vad som behövs är därför en betydligt mer ingående MKB som innehåller en samlad bedömning av miljöeffekterna av alla detaljplaner runt Karsvreta träsk, både för själva Karsvreta träsk och för det närbelägna Boda träsk. Det är vad miljölagstiftningen kräver. Rätt ordningsföljd bör vara att först inrätta ett välfungerande och lämpligt avgränsat reservat och sedan anpassa bebyggelsen till det. Kommunens planering i detta fall innebär att man gör tvärtom!

Oklarhet beträffande strandskydd

Såvitt är känt för oss fick Karsvreta träsk inte något strandskydd när det generella strandskyddet infördes år 1975. Med det då gällande normala strandskyddet på 100 m på land, räknat från strandlinjen i träsket och från träskets inlopp och utlopp, skulle annars stora delar av planområdet ha hamnat innanför strandskyddslinjen, vilket skulle ha krävt dispens från bestämmelserna. *För att få en korrekt bedömning av planärendet borde strängt taget strandskydd ha införts i efterhand och dispens ha sökts av kommunen! Alternativt borde, i strandskyddets anda, en försiktighetsprincip ha tillämpats och gränsen för bebyggelse ha dragits minst 100 m från strandlinje och såväl inlopp som utlopp.*

Möjligt brott mot artskyddsförordningen?

Flera inventeringar av växt- och djurliv kring träsket har genomförts. År 2012 genomfördes en särskild groddjursinventering i och kring Karsvreta träsk av Calluna AB. I och runt Karsvreta träsk hittades vid inventeringen följande groddjur: Större vattensalamander (*Triturus cristatus*), mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*), vanlig padda (*Bufo bufo*), vanlig groda (*Rana temporaria*) och åkergroda (*Rana arvalis*). Åkergrodan återfanns i Karsvreta träsk. Det innebär att alla fem (5) groddjur, som finns i vår del av landet också finns i området i och kring Karsvreta träsk. Att inventeringen genomförts är förtjänstfullt och något som bör kunna användas i den MKB vi efterlyser.

Grodorna övervintrar i skogsområden runt träsket och måste därför kunna vandra mellan träsket, där de också leker, och skogsområdena. Även salamandrarna behöver kunna vandra på motsvarande sätt. Dessa djur är fridlysta, d v s det är förbjudet att skada eller döda dem, och den större vattensalamandern omfattas även av art- och habitatdirektivet. Artskyddsförordningen, som innehåller bestämmelser om fridlysta djur, innebär att det krävs dispens för åtgärder som riskerar att skada eller döda exempelvis den vanliga grodan och för åtgärder som förstör den större vattensalamanderns livsmiljö. *Det framgår inte av planhandlingarna att någon sådan dispens skulle ha sökts eller erhållits.*

Miljökvalitetsmålen kräver att planen ändras på flera punkter

Kommunens planering för framtiden måste generellt beakta kraven på en hållbar utveckling, där den ekologiska hållbarheten utgör grunden för social och ekonomisk hållbarhet. Det gäller självfallet vid utformningen av den aktuella detaljplanen. Miljökvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Levande sjöar och vattendrag definierar vad detta innebär. Karsvreta träsk är ett ekologiskt särskilt känsligt område (ESKO) enligt kommunens egna bedömningar. För djurlivet är också det fysiska sambandet med det närbelägna Boda träsk av stor betydelse. Om Karsvreta träsk ska kunna göra skäl för namnet naturreservat och bevaras som ett värdefullt naturområde för framtiden bör detaljplanen ändras på några väsentliga punkter. I allt väsentligt har vi tagit upp dessa punkter redan i vårt yttrande den 8 juni 2008, tillsammans med Österåkers hembygds- och fornminnesförening, över förslag till detaljplan för Boda Gård, Svinninge.

Att behålla **betad ängsmark** nära bebyggelse är värdefullt och angeläget då det erbjuder tillfällen att pedagogiskt demonstrera jordbrukets och de betande djurens betydelse för det öppna landskapet för kommande generationer, genom studiebesök och utflykter med förskole-

Naturskyddsföreningen Österåker

och skolklasser. Det ökar också ytterligare värdet av upplevelsen av att vistas i naturreservatet. Betet och hävden av ängsmarkerna kring träsket, liksom betet av skogspartierna, är även nödvändiga för att bevara artrikedomen av växter och djur. Bevarandet av öppna ängsmarker med en artrik växtflora är av särskild betydelse för pollinerande insekter, som ju levererar sina tjänster också till omkringliggande områden. Inventeringar har visat på ett rikt växt- och djurliv i både ängsmarkerna och närliggande skogsmarker. Ängsmarkerna bör därför i sin helhet behållas obebyggda och stängslade. Möjligheten till bete är naturligtvis beroende av att det finns tillräcklig sammanhängande betesmark. *Delar av betesmarken tas i planen, tvärt emot detta, i anspråk för förskola och parkering (Boda 2:134) samt enbostadshus (Boda 2:189). Delar av Boda 2:189 har Skogsstyrelsen i sin inventering 2013 dessutom klassificerat som område med högre naturvärde (Nyckelbiotopsinventering runt Karsvreta träsk - Nyckelbiotoper och högre naturvärden i området runt Karsvreta träsk i Österåkers kommun, Stefan Eklund 2013-06-17). Vi anser därför att dessa exploateringar helt bör utgå ur planen.*

Vidare kan det vara olämpligt, med anledning av risken för allergier hos en del barn, att lokalisera en **förskola** alldeles intill betande djur. Många barn har idag inte kunskap om hur djur reagerar och hur de ska hanteras. Det betyder med stor sannolikhet rädsla och konflikter om en förskola lokaliseras så nära betesmarken. Följden riskerar att bli att betesdjuren försvinner från betesmarken/ängsmarken och att den då växer igen, vilket i sin tur leder till att de betesgynnade växterna försvinner. Det av dessa skäl olämpliga i att lägga en förskola precis intill betesmarken, påpekade föreningen redan i sitt yttrande över Förslag till naturreservat i Karsvreta träsk 2013-08-27

En lokalisering av en förskola enligt planen kommer också ofrånkomligen att generera en hel del trafik vid vissa tider, i samband med lämning och hämtning av barnen, vilket rimligen skulle få negativa effekter på det djurliv som naturreservatet avses skydda. Förskolan bör därför också ur trafiksynpunkt placeras på någon plats, där störningen från den extra trafiken blir så liten som möjligt, exempelvis närmare Svinningevägen.

Det finns starka belägg för **vägars barriäreffekt** för groddjur och en omfattande exploatering i närområdet kan få en förödande verkan på den skyddsvärda groddjurspopulationen. För att skydda groddjurens vandringsvägar har särskilda grodtunnlar byggts under Nantesvägen och Hästängsuddsvägen, vilket är klart positivt. Dessa tunnlar är emellertid för få, åtminstone på Hästängsuddsvägen där det bara finns en (1) grodtunnel. Möjligen är de också olyckligt utformade såtillvida att de har grovsingel som bottenmaterial, och det är oklart om groddjuren vill vandra över ett sådant underlag. Vid ett besök vi gjort i samband med arbetet på detta yttrande gav tunnlarerna också intryck av att inte vara rensade eller underhållna.

Det har även gjorts vissa avfasningar av höga trottoarkanter för att underlätta groddjurens passager. Dessa är tyvärr otillräckliga och de höga trottoarkanterna är fortfarande ett effektivt vandringshinder med följd att groddjur dödas i mängder i samband med sina årliga vandringar. *Vi önskar att avfasningarna görs lägre, så att groddjuren verkligen kan klara att komma upp på trottoaren och att ytterligare en avfasning görs vid busshållplatsen på Hästängsuddsvägen.*

Det har framförts farhågor för att groddjurspopulationen skulle ha minskat sedan inventeringen genomfördes 2012. *Vi önskar därför också att en uppföljande groddjursinventering utförs i samband med det kompletterande detaljplanearbete vi begär, så att hållbara åtgärder kan vidtas för behållande av groddjurspopulationen i träsket. Vidare bör planläggningen av detta område,*

som ju ligger mitt i en skyddsvärd groddjurspopulation, följas upp med en *systematisk miljöövervakning* som genomförs vart eller vartannat år enligt samma principer som den första inventeringen. Miljöövervakningen bör rikta in sig på grodtunnlarnas faktiska funktion och det eventuella behovet av att justera grodtunnlarna och vidta andra åtgärder för att minska exploateringens påverkan. En uppföljande groddjursinventering skulle också ge tillfälle till en regelrätt forskningsstudie av stort principiellt intresse, med märkning och återfångst av grodor för att bland annat få en uppfattning om hur just grodpassagerna används.

Vi förordar i sammanhanget också att *Karsvretavägen behålls grusad* utan trottoarer med kantsten, för att underlätta groddjurens förflyttningar. Trafiken på Karsvretavägen bör dessutom inte ökas, vilket är ytterligare ett skäl att lokalisera den planerade förskolan till annan plats. Av hänsyn till groddjurens förflyttningar anser vi dessutom att Karsvretavägen bör beläggas med genomfartsförbud.

Det är vidare väsentligt att bevara **vissa omkringliggande områden** orörda, samt att förbindelsen mot Boda träsk hålls öppen som en vandringsväg för djuren. Sluttningar på bergspartierna söder och sydväst om Karsvreta träsk har gammal skog med grova tallar och granar som växer tillsammans med asp och björk. Grov död ved förekommer spridd i form av liggande död ved och även stående torra träd av olika trädslag. Tillsammans utgör de en mycket värdefull värdekärna för arter knutna till tall och gran. Skogen har högt naturvärde och delar av skogen har av Skogsstyrelsen klassificerats som nyckelbiotop (Nyckelbiotopsinventering runt Karsvreta träsk - Nyckelbiotoper och högre naturvärden i området runt Karsvreta träsk i Österåkers kommun, Stefan Eklund 2013-06-17). Detta innebär att skogen har mycket höga naturvärden och därför har en nyckelroll för bevarandet av skogens hotade växter och djur. Nyckelbiotoper finns inom delar av fastigheterna Boda 2:01, 2:186 och 2:381. Inom området finns signalarten Tallticka, vilken dessutom är rödlistad. Vi anser att dessa skogspartier och bergsbranter, samt området intill bäcken mellan träskan, ska behållas som de är och inte tas i anspråk för bebyggelse eller nya vägar. *Detta berör Boda 2:1, 2:186, 2:188, 2:381 och 2:192, som alltså delvis bör utgå ur planen, samt den långa kringgående vägen upp till bostadsområdet, som i stället kan dras som en förlängning av befintlig väg.*

Karsvreta träsk har ett tillflöde (inlopp) via ett vägdike som samlar upp dagvatten från Nantesvägen. Dagvatten är mer eller mindre förorenat. Därför är det mycket viktigt att Karsvreta träsk också får ett tillflöde (avrinning) som kommer från de obebyggda områdena som består av barr- och lövskogar och övergångszonerna mellan själva Karsvreta träsk och omgivande skogar. *Detta tillflöde av vatten är helt nödvändigt för att den biologiska mångfalden och våtmarkens, Karsvreta träsk, ekologi ska kunna upprätthållas och utvecklas. Också av dessa skäl är en bebyggelse så nära Karsvreta träsk som föreslås i detaljplanen mycket olämplig.*

Det finns skäl att framhålla och påminna om att det krävs **särskild hänsyn till naturvärdena** vid genomförande av planförslaget och också i skedet därefter. Befintlig vegetation runt Karsvreta träsk och mellan Karsvreta och Boda träsk bör skötas försiktigt med hänsyn till områdets naturvärden, i syfte att bland annat hålla djurens vandringsvägar öppna. Det är av stor betydelse från naturvårdssynpunkt att så många gamla skyddsvärda träd som möjligt, särskilt dungar av dem, lämnas kvar – på både villatomter och naturmark. Och det gäller även de träd som är kvar efter en tidigare avverkning i delar av området. *Trädfällning bör endast ske i undantagsfall, och det generella trädfällningsförbud som kommunen tidigare så förtjänstfullt*

Naturskyddsföreningen Österåker

tagit upp borde införas att gälla i hela området. Det i planen angivna kravet på marklov vid fällning av träd av fastställd stamdiameter måste beaktas och kontrolleras.

Naturskyddsföreningen anser

Naturskyddsföreningen anser mot denna bakgrund att beslutsunderlaget för nu utställd detaljplan är bristfälligt. Vi avstyrker därför detaljplanen och begär en komplettering med en aktuell och betydligt mer ingående MKB, som tar upp effekterna av alla detaljplaner runt Karsvreta träsk, och att kommunen beaktar de synpunkter på planens avgränsning som anförts ovan. Vi förutsätter också att den kompletterade detaljplanen remitteras på nytt.

För Naturskyddsföreningen i Österåker

Sven Faugert
ordförande

Willy Lord

Birgitta Giessman